

78. Για "λαίμα"

Μικρό κοποπούλι μαύρο τὸ σχίζνε στὴ μέση, βάζνε πάνω χαμομήλι καὶ μπαχάρια ¹⁾, τὸ ἀφίνεις πάνω στὸ λαιμὸ εικοσιτέσσερες ὥρες καὶ περνάει.

Καστανιές

0'

Ζεσταίνε στὸ τηγάνι λίγο πίτερο, τὸ ρίχνε μέσα σὲ κάλτσα καὶ τὸ βάζνε στὸ λαιμὸ, ἀπὸ πάνω τὸν δένε μὲ μαντήλι καὶ περνάει.

79. Πάτημα λαιμοῦ.

Τὰ παιδιά πονοῦσανε συχνὰ τὰ λαιμά τους κ' ἦτανε γρηῆς πού τὸν ἔτριβαν ἀπὸ ἔξω κ' ἀπὸ μέσα τὰ πατούσανε.

²⁾ Ἡ γρηά ἔβαζε τὸ δάχτυλο ³⁾ μέσα στὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ καὶ πατοῦσε τὸ λαιμὸ κ' ὕστερα μὲ τὸ καλάμι φτυσοῦσε μέσα στὸ λαιμὸ μὰ γκρίζα σκόνη.

Πῶς ἔκαμνε τὴ σκόνη: Κοπάνιζε ντᾶλ-φουρ-φρού, χαβαριτζάν, αὐτὸ εἶναι ρίζα πού μοσχοβολάει, λίγο νισαντήρι ³⁾, μοσχοκάρυδο, τᾶκαμνε σάν ἀλεῦρι, ὕστερα ἔπαιρνε καλάμι τόκαμνε σάν πένα, ἔβαζε κεὶ τὴν σκόνη, πατοῦσε μὲ τὸ δάχτυλο τὴν γλώσσα, ἀκουμποῦσε στὴ γλώσσα τὸ καλάμι, τὸ φύσαγε καὶ πήγαινε ἡ σκόνη μέσα στὸ λαιμὸ, μ' αὐτὸ τὸν ἔκαιγε καὶ γιάνισκε.

- 1) Λ. Τ. Μυρωδικά.
- 2) Τὸν δείκτη.—3) Λ. Τ. χλωριούχον ἀμμόνιον

Καστανιές

Ἡ θράκη
τ.θ. 1938
Ἡ ἀπογοργία
ἐπὶ πρῶ
Καστανιές
ἐπὶ θύρα κερὶ
ἐπὶ κερὶ
ἄδελφοι
Βανδουλάκη
τὸ πέλο
Ἰακωβί
ἢ Κελεσιαν

196. Ποιὰ χάρη θὰ σωτήρει.

271

Γιὰ ν'ἀβλεπαν ποιὰ χάρη θὰ σωτήρειε τὸν ἀρρωστο, ἔπερναν 7 στρουγκιλά πετρουδάκια πού ἦτανε ἐξω ἀπὸ τὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τᾶβγαν μέσα στὴ φωτιά, ὅταν γίνονταν κόκκινα τᾶβγαν. Ἄπ' τὴν πρώτη ¹⁾ μέρα εἶχαν παρμένο ἀμύλητο νερό καὶ ἀπὸ κεῖνα τὰ 7 πετρουδάκια ἀπὸ ἓνα μελετούσανε μιὰ χάρη, τὴν Παναγία, τὸν Χριστὸ Σωτήρα ²⁾, τὴν ἁγία Παρασκευή, τὸν ἅγιο Παντελεήμονα. Ὅποιον ἅγιον σφύριζε τὸ βόλι μέσα στὸ νερό, κείνος ὁ ἅγιος σωτήρειε τὸν ἀρρωστο καὶ σὲ κείνου τὴ χάρη πάγανε.

Θεὸ νὰ πάγη νηστικιάτα, πάγαινε κερὶ καὶ προσφορὰ στὸ ἅγιο, προσκυνοῦσε τὴν εἰκόνα, ἔναφτε τὴν καντήλα κ' ὁ παπᾶς διάβαζε Παράκληση. Ἄν εἶχε ἀγίασμα ἔκαμνε πρῶτα τὸ σταυρό τ' ἔπινε ἀγίασμα καὶ περχουόντανε. Ἐξόφτε ἀπ' τὸ ρουζό τ' ἓνα κουρελάκι, γιὰ τραβοῦσε 5, 6 τριγες ἀπ' τὸ κεφάλι τ', τὶς ἔκαμνε 3 κόμποι κ' ἔλεγε στὸν κάθε κόμπο: Δένω τὴν ἀρρώστια μ'.

Ὑστερα τὶς τριγες ἢ τὸ κουρελάκι ἔδενε πάνω στὸ δέντρο ἢ στὰ σίδερα τοῦ παρᾶθυρου κ' ἔλεγε τρεῖς φορές:

Σὲ δένω ρουζό μ'
νὰ μὲ δόσης τὴν ὑγεία μ'.

Στὸ Φανάρι ἔπερναν ἀπὸ βραδὺ 5 ἢ 7 συκόφυλλα, ἔβαζαν ἀπὸνα στὸ κάθε βαθοῦλωμα τῆς πινακωτῆς καὶ μελετούσανε τὸ καθένα ἀπὸ μιὰ χάρη, τὴν Παναγία τὴ Σηλυβρινή, τὴ Μπαλονκλιώτισα, τὸ Γεροστάνη καὶ ἄλλες χάρες. Ὅποιος χάρης μαθαίνονταν τὸ φύλλο, σὲ κείν' τὴ χάρη πήγαινε ὁ ἀρρωστος κ' ἔβλεπε τὴ γειά τ'.

Καστανιές

1) Προηγούμενη.— 2) Καὶ ἁγία Σωτήρα, ἢ Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ 6 Αὐγούστου.

Σταμίριον
ἐπὶ τὸν
Ἰακωβί:
Ἡ θράκη
ἄδελφοι
τ.θ. 1938
ν.271

τά βράζεις με 2 οκάδες νερό και 200 δράμμα, στο βράσιμο να λιγαστέψη 100 δράμμα το νερό. Το περνᾶς ἀπὸ τὸ τριπητὸ και τὸ πίνεις ὡς νερό, περνάει τὸ λεύκωμα.

Τζετὼ

82. Ἡ λογουρίστρα.

Ἄμα δεῖς πὺ σὲ σουγιάει τὸ δάχτυλο θὰ βγάλεις λογουρίστρα, τὴ ζεματεῖς δυὸ τρεῖς φορές μέσα στὸν καφτὸ καφέ, στρίφτει και περνάει.

Σὰ δὲ τὴν προλάβεις, βράζεις οὕτι με τὴ ζάχαρη και τὸ βάζεις πάνω λαπά, περνάει.

Καστανιές

83. Ὁ λόξιγκας.

Γιὰ νὰ σταμτησ', κατεβάζνε 7 κόμποι νερό χωρὶς νὰ πάρνε ἀναπνοή.

272

Ἑλληνικὴ Σταμούλη Σαραντῆ

νοιὸι πουλούσανε τὰ παιδιά τους σκλάβοι στὴν Παναγιά κι' ὅταν μεγάλωναν πρὶν παντρευθοῦνε πᾶγναν στὴν Παναγία ταξίματα και ξεσκλαβώνουνταν.

Στὴν Μπαλουκλιώτισσα Παναγία στὸ Μπαλουκλιή πᾶγναν πολλοὶ κι' εὗρισκαν τὴ γειά τους.

Γιατροὶ ἦταν οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι, στὸν ἅγιο Παντελεήμονα ἔτρωχαν κάθε λογιᾶ ἄρρωστοι.

Κουτσοὶ στραβοὶ
στὸν ἅγιο Παντελεήμονα.

Ἐἴ Γιάννης ὁ Ἀποκεφαλιστῆς¹⁾ γιάτρνε τὴ θέρμη. Στὴ μέρα τ', 29 Αὐγούστου νήστευαν και δὲν ἔτρωγαν λάδι, ἐλιές, μαῖρο σῖκο, μαῖρο σταφύλι, μαντζάνες.

Τὸν ἅγιο Χαράλαμπο γιόρταζαν γιὰ τὴν πανούκλα, τὴν ἔπιασε και γλύτωσε τὸν κόσμο ἀπὸ τὸ θανατικὸ²⁾.

Τὴν ἅγια Βαρβάρα γιόρταζαν γιὰ τὴν εὐλογημένη οἱ γυναῖκες και τὸ περισσότερο οἱ μητέρες πὺ εἶχανε μικρὰ παιδιά και κάθε χρόνο στὴ γιορτῆ της ἔκαμναν βαρβάρα³⁾ και μοίραζαν στὰ συγγενικά σπῖτια και στὴ γειτονιά.

Τὴν ἅγια Παρασκευὴ γιόρταζαν γιὰ τὰ μάτια.

Τὸν ἅγιο Τρύφωνα γιὰ τὰ δόντια. Ὅποιον πονοῦσε τὸ δόντι ἔτρωγε τ' αἶ Τρύφωνα ρεπάνι και πιά δὲ ξανάτρωγε και δὲ ματαπάθαγε δοντό- και δὲν τὸ ἄφινε νὰ βγῆ. Ἐταζεσ και και σ' ἄφινε ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας.

1) Ὁ ἀποκεφαλισθεῖς. — 2) Πανούκλα, ἡ πανώλης. — 3) Στάρι, βρασμένο καλά, ἔβαζαν μέσα ζάχαρη, μυρωδικά, ἀμύγδαλα, σταφίδες, εἶδος ἄσπερέ.

84. Νὰ γὰρ πῆφλον ἀ μαλλιά.

Ἐβραζαν θρύμπο στὸ νερὸ καὶ λούγουνταν, ἔτρεφε καὶ στερέωνε τὰ μαλλιά.

Καστανιές

89. Γιὰ γὰρ ἔπου ποναῦν

Τὰ φύλλα τοῦ τριαντάφυλλου τοῦ γλυκοῦ τὰ ξεραίνει καὶ τὰ κρυβνε γιὰ τὸ ματόπονο. Τὰ βράζνε, τὰ βάζνε σὲ πανάκι καὶ τὰ βάζνε πάνω καὶ περνάει ὁ ματόπονος.

Καστανιές

93. Σὶ ἔφ, θαρῆν καὶ σκουπίλ δὸ καὶ

Ὅποιος ἔχει στὸ μάτι κριθάρι πέρνει ἕνα κριθάρι καὶ τὸ ρίχνει μέσα στὸ φούρνο καὶ λέγ' τρεῖς βολές:

Ἄν θὰ φυτρώσ' τὸ κριθάρι,
νὰ βγῆ καὶ τὸ κριθάρι στὸ μάτι μ'.

Καστανιές

94. Μαυροτήγανο.

α'

* Εἰς μαυροτήγανο εἰς τὴν ἀρχὴ ὅταν ἔβγει νὰ κἀνεὶς πλάσμα *) μὲ χάσικο ἀλεύρι καὶ πετιμέζι, νὰ τὸ ἀλλάξῃ συχνά, τὸ σκοτώνει.

β'

Βγαίνει μιὰ μαύρη φούσκα καὶ πονεῖ πολὺ. Ἄμα τὴ δγείτς νὰ πάρῃς μιὰ κόκκινη κλωστή μεταξοτὴ καὶ νὰ τὴν περάσῃς μὲ τὸ βελόνι καὶ νὰ τὴν ἀφίσῃς 24 ὥρες, περνάει.

Καστανιές

105. Ἦ Πάρη γινοῦ

Θὰ πάρῃς τριῶ λογιῶ ζάχαρη κουπανισμένη σ' ἀφόριο πινάκι καὶ ἅμα βραδυάσ', πὸν μαζεύεται ὁ κόσμος μέσα τότε βγαίν' μιὰ γυναῖκα ἢ ἄντρας καὶ ρίχνει ζάχαρη πάν' στὸν ἄρρωστο, ρίχνει γύρω στὸ σπῆτι τρεῖς βραδυὰς κατὰ σειρὰ καὶ τὴν τρίτη βραδυὰ τὴν περισσεμένη τὴν ρίχνει σὲ σταυροδόμο καὶ σπάνει τὸ πινάκι.

Καστανιές

106. Στὸ πέσιμο ἀπὸ κακιὰ ὥρα.

Κεῖ πὸν πέφτει κανεὶς, λάψα ¹⁾ νὰ ρίξῃς λιγάκι γλυκὸ, ζάχαρι μὲ νερό, γιὰ νὰ γλυκάνῃς τὴν κακιὰ ὥρα.

Καστανιές

113. Μὲ τι κἀνε μάγια τὸν γαμβρὸ καὶ τὴ νύφη.

Τὸ φυτλ' ἀπ' τὶς λαμπάδες τῆς χωρᾶς, ἂν τὸ βρεῖ ὁ δχθρὸς μπορεῖ νὰ κἀνῃ μάγια. Γι' αὐτὸ ἂν εἶναι μεγάλο, τὸ κόφτ' ἢ μητέρα γιὰ ἢ ἀδελφὴ τῆς νύφῃς καὶ ἂν δὲν ἔχ', μιὰ συγγενῆς τῆς τὸ πάγει στὴν ἐκκλησία καὶ τὸ βάζει κατ' ἀπὸ τὴν ἀγία Τράπεζα.

Ἄν πάρ' χῶμα ἀπ' τὴν πατησιὰ πὸν πάτσε ὁ γαμπρός.

Ἄπὸ τὰ ξουριδία πὸν θὰ ξουρισθεῖ. Γι' αὐτὸ τὰ φυλάγνε μαζὺ μὲ τὰ τελιασμένα λογιούδια πὸν φορεῖ στὴ στεφάνωση, τὰ δένε σὲ μαντίλι καὶ τὸ βράδυ πὸν κοιμηθούνε ὁ γαμπρὸς κ' ἢ νύφη τὰ βάζνε κατ' ἀπὸ τὸ προσκεφάλι τους καὶ δὲ τοὺς πιάνε τὰ μάγια.

Ἄπ' τὸ κολλίκι πὸν ἔστειλε ὁ γαμπρὸς στὴ νύφη, ἂν πάρ' κανεὶς ἀπὸ κρυφὰ κ' ἕνα κομματόπλο καὶ τὸ βγάλ' ἔξω πὸ τὸ σπῆτι. Γι' αὐτὸ πρόσεχαν νὰ φαγοθῆ ὅλο τὴν ἴδια ὥρα.

Καστανιές

α'

Βράζεις δλόκληρο τ' αγαποβότανο ³⁾, βράζοντας πού κυλάει μέσα στο νερό μελετάς και λές :

"Όπως βράζει στη φωτιά και κυλάει
Έτσι να βράζει και κείνος για μένα.

Τὸ τραβᾶς ἀπ' τὴ φωτιά και λές πάλι τρεῖς φορές :

"Όπως βράζει στη φωτιά και κυλάει
Έτσι να βράζει και κείνος για μένα.

"Υστερα τ' αγαποβότανο κάμνεις φυλακτὸ και τὸ φορεῖς. Πάντοτε σ' αγαπάει, ἀπ' τὶς γονιοὶ τ' ξέκαμνε ἀπὸ σένα ὄχι. Κι' ὅποιον ἤθελες τὸν ἔκαμνες γαμπρό.

Καστανιές

2) Φίλτρα ἐρωτικά. Τὰ μάγια πιάνε περισσότερο τὴ Μεγάλη Σαρακοστή και τὸ Σαραντάμερο πού νηστιῦνε. Γιὰ νὰ πιάσνε ἔλεγαν ἓνα ψέμα πού νὰ τὸ πιστέψ' ὁ κόσμος.

"Ἐλεγαν ὅτι οἱ μάγισσες κατέβαζαν τὸ φεγγάρι. Τῆς ἰδίας, «Θρακικά» 1936 Παραδόσεις τῆς Θράκης, σελ. 265, 302—3. "Ἐλεγαν ὅτι ἔβγαναν γυμνές τὴν παρμονή τ' αἰ Γιωργιοῦ τὰ μεσάνυχτα κ' ἔπαιρναν τὸ μπρεκεῖι ἀπὸ τὰ σπείτο, τὰ χωράφια ἢ αἱ ἀγελάδες. Τῆς ἰδίας, «Μεσαιωνικά Γράμματα» 1931. Οἱ μάγισσες, σελ. 151—5

3) Χόρτο χαμηλό, ἢ ριζίτσα του εἶναι ἴσια, ἔχει ἓνα στρογγυλὸ σὰ ροβυθάκι ἀπὸ δᾶ κ' ἓνα ἀπὸ κεῖ, κάμνει λουλούδια σάν τῆς κουκκιάς, μὲ χρῶμα, κοραλί και ἄσπρο.

111. Μάγια γιὰ τὸ φεγγάρι καὶ τὸν γαμπρό. Γιὰ τὸν γαμπρό τῆς κερα Παναγίας, πὺ ἄλλη τὸν ἤθελε γιὰ τὴν κόρ' τῆς, τὸν ἔκαμε μάγια.

116. Για τὸν ξωδομένο ²⁾.

α'

"Όταν ὁ ἄντρας ξεμακραίν' ἀπ' τὴ γυναῖκα τ' και παγαίνει σ' ἄλλη-
να, ἢ γιάτρισσα πού γητενεῖ βάζ' ἀπ' τὴν ἀνάποδη τὸ πουκάμισό τ' πάνω
στὴν ἀνέμη, τὴν γυρνάει και λέγει τρεῖς φορές :

"Όπως γυρίζ' ἡ ἀνέμη
νὰ γυρίσ' κι' ὁ . . . ³⁾
κατὰ τὴ γυναῖκα τ'.

Και γυρίζε στὴ γυναῖκα τ'.

Καστανιές

β'.

Νὰ πᾶς στὴν ἐκκλησία πρωὶ και νὰ πάρῃς ἓνα κερί, ἀπὸ τὴν ἀνάπο-
δη νὰ τ' ἀνάψεις στὴν Παναγιά και νὰ πῆς :

Παναγία μ', ὅπως γύρσα τὸ κερί σὲ σένα ἀνάποδα
νὰ τὸν γυρίσης και κείνονε σὲ μένα.

Διαβάζεις και παράκληση, ὁ παπᾶς μνημονεύει και τῶν δνὸ τὰ δνό-
ματα και γυρνάει κατὰ σένα.

Καστανιές

γ'

Καπνίζνε τὸν ξεμυαλισμένο μὲ λελεγοφωλιά ἢ χελιδνοφωλιά και
θεραπεύεται.

—2) Ξεμυαλισμένο.—3) Τὸ δνομα τοῦ ξεμυαλισμένου.

Τὸ μωρὸ ὅσο βυζάνουνταν, πρόσεχαν τὴν ὥρα ποὺ κοιμούνταν, τὸ φεγγάρι νὰ μὴ πάγη ἐπάνω τ'. Τότες τὸ φεγγάρι πατοῦσε τὸ μωρὸ καὶ φεγγαριάζουνταν, χλώμαζε, ἢ μυτίτσα τ', ξεραίνονταν, ἢ κοιλίτσα τ' πρήσκουνταν, δὲ βύζανε κ' ἦτανε νὲ γερὸ νὲ ἄρρωστο.

Τότε τὸ πήγαιναν σὲ μιὰ γρηὰ ποῦζερε τὴ γητειά, τὴν ἔκαμνε καὶ γιάνισκε.

40

Ἑλληνικῆς Σταμούλης Σαραντῆ

Ἡ γητειά ἦτανε: "Ἐπερνε 3 σαράκια ¹⁾ τ' ἀλευριοῦ καὶ μιὰ δαχτυλιά βούτυρο, ἔπερνε πρῶτα τὸ ἓνα σαράκι τῶβαζε στὸ ἓνα ρουθούνη τοῦ μωροῦ, ψόφαιε καὶ τὸ ἄφινε. Ἐπερνε τὸ ἄλλο, τῶβαζε στὸ ἄλλο ρουθούνη, ψόφαιε καὶ τ' ἄφινε. Ἐπερνε τὸ τρίτο καὶ μὲ τὴ δαχτυλιά τὸ βούτυρο τὸ ἀκούμπαε ἐπάνω στὸ κεφαλάκι τ' στὸ μαλακὸ κ' ἔλεγε τρεῖς φορὲς:

"Ὅπως λυῶν' τὸ βούτυρο,
νὰ λυῶσ' ἢ κουρούπα ²⁾).

Τὸ φακιόλιζε ³⁾ καὶ τὸ πήγαιναν σπίτ'. Ἐβαζανε σ' ἓνα φυλιζάνι λίγη στάχτη καὶ νερὸ καὶ τῶδιναν στὸ μωρὸ μ' ἓνα χουλιαράκι.

Τὸ βράδυ ἔπερναν ἀμίλητο νερὸ σ' ἓνα πινάκι, μέσα ἔσπαναν ἓνα φρέσκο αἰγὸ, τὸ σκέπαζαν μὲ τοῦ μωροῦ τὸ πουκαμισάκι καὶ τῶβαζανε ἔξω στὸ ἀστρὶ νὰ ξαστρισθῆ.

Τὴν ἄλλη μέρα σκῶνονταν πρῶι, πρὶν νὰ βγῆ ὁ ἥλιος, τῶπερνανε μέσα. Μὲ τὰ κείνο τὸ νερὸ ἐνιβανε τὸ μωρὸ, τῶδινανε λίγο κ' ἔπινε, τὸ ἄλλο μὲ τ' ἀβγὸ τῶρριχνανε στὸν τοῖχο σὲ μιὰ ἄκρη ποὺ νὰ μὴ τὸ δρασκελάνε, τὸ πουκαμισάκι τὸ φόραγαν στὸ μωρὸ.

"Ἄν τὸ μωρὸ ἦτανε κουρουπιασμένο, τὸ ἀβγὸ ψήνονταν, σάνα ⁴⁾ ψήθηκε στὴ φωτιά, καὶ τὸ παιδί σὲ δυὸ, τρεῖς μέρες γίνουνταν καλὰ καὶ κοκκίνιζε.

Φεγγαριάζουνταν ἢ λεχούσα καὶ ἢ ἄρρωστη.

Καστανιές

1) Τὰ μικρὰ σκουληκάκια, ποὺ γιννιούνται μέσα σὲ ἀλευρὶ ἀπὸ πολὺ καιρὸ ἀλεσομένο. — 2) Τὸ φεγγάρισμα καὶ κουρουπιασίμα. — 3) Ἐβαζε τὸ φακιόλι. — 4) Ὡς νά.

125. Τὸ μάτιαγμα ¹⁾).

— 2) Ἡ βασκονία. Βάσκαμα, βάσκα, ἀβάσκα καὶ μάτι.

Τὸ μάτιαγμα εἶναι κακὸ, ἀρρωσταίνει τὸν ἄνθρωπο, ἢ δουλειά του πάγει στραβιά, ζῶα ψοφάει ὡς καὶ δέντρα ξεριζώνει. Πόσα ζῶα ἔσασαν ἀπ' τὸ μάτι κ' ἀπόμκαν μόνε οἱ ζυγοί!

Τὸ μάτι κείνον ποὺ τρεῖς φορὲς τὸν ἀπόκοψε ἢ μητέρα τ' καὶ πάλε τὸν ξαναβύζαζε πιάν' πολὺ. Εἶναι κακὸ τὸ μάτι τ' καὶ νὰ τὸν προσέχτε.

Εἶναι ἄνθρωπος ποὺ τὸ μάτι τ' ματιάζ', περισσότερο πιάνει τὸν Σαββατογεννημένο καὶ τὸν λαφροίσκιτο.

Τὸν Μάρτη μῆνα πιάν' τὸ μάτι περισσότερο ἀπ' τὶς ἄλλοι μῆνιδοι.

Τὰ γαλανὰ μάτια ματιάζνε καὶ τὸ μάτι πιάνει περισσότερο τὶς λεχούσες καὶ τὰ μωρά.

Καστανιές

141 Γὰ β' τὴν παραταροῦλα (παραλίτιν)
Τσακίζαν ³⁾ ἀγκιναρόφυλλα πέτρα μὲ πέτρα καὶ τάραζαν κ' ἔστριφτε.

— 3) Κουπάνιζαν.

Καστανιές

141 Γὰ γ' τὴν παραταροῦλα (παραλίτιν)
Κουπανιζέεις τὴν μαγκούτα ⁴⁾ πέτρα μὲ πέτρα καὶ καθὼς ἦτανε κούτα τῶβαζε πιάν' στὴ προῆξη κ' ἔστριβε.

— 4) Τὸ βρωμόχορτο.

Καστανιές

146. Ἀλοιφή καὶ πληγή
Ἄπο κίτρινη δειντρόγια ⁵⁾ τὰ φύλλα θὰ τὰ κουπανίσεις καὶ ν' ἀλείψης τὴν πληγή, περνάει.

Καστανιές

5) Βιόλα.

148. Διὲ καὶ β' πληγὴ ὅπου δὲ σφαλῆ

Ἄνάλατο βούτυρο, διάγοργο, ἀλοιφή γιασεμί, μουρτασένι καὶ σουροῦλι τ' ἀγοράζεις ἀζύγιαστα, ἓνα Σαββάτο πρῶι μιὰ ἡλικιωμέν' γυναῖκα στὴ γωνιά ποὺ μαγεοῦνε τὰ κάμνει ἀλοιφή καὶ τ' ἀλείφτουμε καὶ θεραπεύεται.

Καστανιές

α'

Αὐτὴ ποὺ θὰ κάνει τὴ γητεῖα θὰ πᾶρ' ἀμίλητο νερὸ καὶ 3 κουκκιά
ἄλας θὰ τὰ ρίξει μέσα, πέρνει καὶ 3 φωτιές μετ' τὸ ψαλίδι. Μετ' τὴν κάθε
φωτιά σταυρώνει τὸ νερὸ καὶ λέγει :

Ἡ Παναγιὰ νελοῦζονταν
μέσα στὸ λειβάδι.
Χρυσὴ λεκάνη λούγονταν,
χρυσὸ τᾶσι νερὸ χύνονταν,
χρυσὸ χτένι χενίζονταν
χρυσὴ πλεξούδα ἔκανε,
χρυσὴ καρέκλα ἔκατσε,
χρυσὴ ρόκα πήρε,
χρυσὸ ἀδράχτι εἶχε
χρυσὴ κλωστή ἔκαμνε,
τρεῖς ἀδελφάδες πέρασαν
κι' ἀβάσκα τὴν ἐροῖζανε,
τὴν σούγλισε τὸ κεφάλι της,
ἀνετροχίασ' τὸ κορμί της
καὶ κόπκε ἢ κλωστή της.
Πῆγε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὴν εἶπε.

«Τί ἔχεις καὶ βίῳ ἀνεστενάτεις»;

— Τρεῖς ἀδελφάδες πέρασαν
κι' ἀβάσκα μετ' ἐροῖζανε,
ἔσουγλισ' τὸ κεφάλι μου
ἀνετροχίασ' τὸ κορμί μου
καὶ κόπκε ἢ κλωστή μου.

— Καὶ εἶναι κανένα δύσκολο;

Ὅταν εἶναι βασκαμένος τὰ κάρβουνα πλέγνε ἀπάνω καὶ σιγά,
σιγά κατεβαίνει. Μετ' τὰ κείνο τὸ νερὸ τὸν πλένε ἀνάτροχα, ἀπὸ τὰ πόδια
στὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια, τὸν δίνει νὰ πηῖ 3 κρυφοὶ καὶ περνάει τὸ μά-
τιαγμα.

Καὶ στὸ ματιαγμένο ζῶο κάμνε τὴν ἴδια γητεῖα καὶ τότε μέσα στὸ
νερὸ δὲ βάζει κάρβουνα, μόνε ἀλάτι, καὶ τινάζ' ἕνα ἀβγὸ στὸ μέτωπο καὶ
γιανίσκει.

Καστανιές

129. Μάτιαγμα μεγάλο^ε

Κάπνιζαν τὸν ματιαγμένο μετ' τὸ ψόφιο λελεγιάκι ποὺ ρίχνει ὁ λέ-
λεγκας τ' αὐτὸ Καστανιῶν καὶ ζεματιάζονταν.

135. Φυλακτὰ γιὰ τίς μεγάλοι. Καστανιές

α'

Γιὰ νὰ φυλάγονταν ἀπὸ τὸ μάτιαγμα οἱ ἀθρόπ' φορούσανε φυλα-
κτὰ στὸ λαιμό.

Ἐροφατανε ἕνα μικρούτσικο τρίγωνο τρουβαδάκι ἀπὸ μαῦρο πανί
ἢ γαλάζιο, καὶ μέσα ἔβαζαν 41 κουκκιά μαύρη μυρωδιά καὶ χάρες: ἀγιο-
κέρι, λουλούδια τὸ πᾶν τὸν Ἐπιτάφιο, λουλούδια ποὺ μοιράζνε τοῦ
Σταυροῦ καὶ γραμμένο σ' ἕνα χαρτόπλο¹⁾ ἀπ' ἀνάποδα, ἀπὸ τὸ τέλος
στὴν ἀρχὴ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἢ τὸ Πιστεύω.

1) Μικρὸ χαρτί, χαρτάκι, ἢ κατάληξη πλο εἶναι ὑποκοριστικὴ Καστανιές

139. Γιὰ νὰ χαθοῦνε οἱ πανάδες⁵⁾.

Τὴν Πρωτομαγιά πολὺ προῖ, προῖν βγῆ ὁ ἥλιος, ὅποια εἶχε πανάδες
ἔβγαينه ἔξω στὸ χωράφι ἔπερνε μετ' τὰ δύο χέρια τρεῖς φορὲς δροσιὰ ἀπὸ
κατὰ γῆς καὶ μετ' τὰ δύο χέρια τὴν ἔβαζε στὸ πρόσωπο κ' ἔλεγε:

Ὅπως χάνεται ἡ δροσιὰ
ἔτσι νὰ χάνονται κ' οἱ πανάδες.

Γύριζε ὕστερα χωρὶς νὰ τὴν διῆ ὁ ἥλιος καὶ χάνονταν.

5) Καὶ πυκνάδες, οἱ ἐφηλίδες.

Καστανιές

141. Για τὴν παρενεργεία (πανεπίλη)
 Ἀφιόνι τὸ λυώνες με ραζι, τὰ καπινόφυλλα τὰ βροχεῖς μέσα, τὰ βαζες
 καὶ πέρναγε.

Καστανιές

142. Για τὶς παρανυχίδες.

α'

Στὴ στάχτη τοῦ καλόχρονου ¹⁾, ἀκόμα χλιαρὴ ἔχοντας τὰ χέρια ἀπὸ
 πίσω τὰ βουτούσανε μέσα γιὰ νὰ μὴ βγάζνε παρανυχίδες.

Καστανιές

β'

Στὴ χόβολη τοῦ καλόχρονου ἔψηναν ἓνα σκόρδο, ἔτρωγαν ἀπὸ μιὰ
 σκέλιδα κ' ὅποιος εἶχε σκυλονυχίδες ²⁾ τὶς ἔτριβε στὴ σκέλιδα καὶ περ-
 νούσανε.

ἜΟποιος τὸ κάμνε δὲ ματάβγαζε.

Καστανιές

1) Τοῦ Πλάνη. Οἱ φωνιῖς ποὺ ἀνάφτουν ἀπὸ βραδὺς τὴν παραμονὴ τοῦ ἁγίου
 Γιάννη στὶς 23 Ἰουνίου.—2) Παρανυχίδες.

149 Για τὸ πόνον, ^{δ'}
 Βράζεις σκόρδο με ξίδι κ' ὕστερα τρίβεις αὐτὸν σὲ σουγιάζει.

Καστανιές

152 Στὴν Παύλα ^{δ'} (πνευματικὴ)
 Ἔπινε φιδόχορτο κ' ἔχυνε πολὺ ἕδρω, τὸν ἔπειραν αἷμα ἀπὸ τὴν
 κλείδωσι τοῦ χεριοῦ καὶ γιάνισκε.

Καστανιές

156 Διὰ τὸν πόνον (εὐφραίνει)
 Κουπανίζεις λίγο τὰ μικράχορτα καὶ τὰ ρίχνεις μεσ' στὸ λάδι νὰ
 λυῶσνε. Μεσ' αὐτὸ τὸ λάδι τρίβεις τὸν πόνον καὶ περνάει. Ἐφτά χρονῶ
 πόνον νὰ ἔχης περνάει. Ἄν δὲ βροῖς μικράχορτα τὸν χειμῶνα βγάζεις τὴ
 ρίζα, τὴν κουπανίζεις καὶ τὴν βάζεις μέσα στὸ λάδι. Ἡ ρίζα εἶναι πιὸ
 πικρὴ κ' ἀπὸ τὰ μικράχορτα.

Καστανιές

156 Διὰ τὸν πόνον (εὐφραίνει)
 Πέρνεις 50 δραμιά κοκκινα ἰσοκλήνια ³⁾ καὶ τὰ βράζεις με 50 δρα-
 μιά λάδι, βράζει ὡς ποὺ νὰ μείνη τὸ μισό, στὸ βράσιμο τὰ σκουλήκια
 ἔλυωσαν.

Μὴ αὐτὸ τὸ σκουλήκολαδο τρίβεις τὸ πονεμένο πόδι ἢ χέρι ἀντίκρου
 στὸν ἥλιο καὶ περνάει ὁ πόνος.

Τὸ φίδι εἶπε στὴ σκούληκα: Ἐγὼ τίμψα νιὸ καὶ πέθανε, σὺ τί
 μπορεῖς νὰ κάνης;

—Ἐγὼ εἶμαι γιαιτρικὸ γιὰ τὰ μωρὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ξερούς τοὺς
 πόνους.

3) Βροῖσκονται μέσα στὰ γυρὰ χόματα, κατ' ἀπ' τὶς
 πέτρες καὶ στὴν κοπριά τὴν ἀγελαδισία.

Καστανιές

157. Για τὶς σκούληκες.

α'

Τὰ παιδιὰ ποὺ ἔχνε σκούληκια εἶναι κτριναίρικα, ὄλο σκαλίζνε τὴ
 μήτη τους, ἢ κοιλιὰ τους φουσκώνει, τρῶνε πολὺ, καὶ δὲ χορταίνε.

Τότε τὰ δίνε σουτζάν-δοῦ, τὸ κουπανίζνε ἔξω 'πὸ τὸ σπύτι, γιὰ νὰ
 μὴ πάρη μυρωδιὰ τὸ παιδί (ἔχει βαρειά μυρωδιὰ) τὸ ἀνακατώνε με τὸ μέ-
 λι καὶ τὸ βάζνε στὸ ἄστρο καὶ τὸ πρῶι πρῶι τὸ δίνε στὸ παιδί, τὸ τρώγ'
 νηστικὰ καὶ ρίχνει τὰ σκούληκια.

Καστανιές

β'

Ἐρὸ βασιλικόσπορο, τὸν βράζεις με τὸ γάλα καὶ τὸ βάζεις στὸ ἄστρο
 ἀπὸ βραδὺς καὶ τὸ πρῶι σηκώνεσαι πολὺ πρῶι καὶ τὸ πίνς. Με τὰ κείνο
 πέφτουνε.

Καστανιές

“Όταν τὸ παιδί τὸ πιάνε σπασμοί, κείν’ τὴν ὥρα θὰ πᾶρς ἓνα καρφὶ νὰ τὸ καρφώσης κατὰ γῆς, ἐπάνω σπάνεις ἓνα γλυτῆρι, χτυπᾶς δυὸ λανά-
ρια τὰ δόντια τους καὶ βάζεις τὸν καθρέφτη στὸ μούτρο τ’ καὶ κυττάει
μέσα γιὰ νὰ μὴ χάσ’ τὸ φῶς του καὶ περνάει.

Μιὰ χωριανή μ’, δὲν ἔβαλε τὸν καθρέφτη κ’ ἔχασε τὸ παιδί τὸ φῶς του.

Καστανιές

160. *Σπλήνα πρηνή*

Τὴν σπλήνα τὴν κόφτνε.

Πηγαίν’ ὁ ἄρρωστος κάτ’ ἀπὸ μιὰ καρδιά μαζὺ μὲ τὸν γερόνε πού
θὰ τὸν γητέψ’. Ὁ γερός ρίχνει ἓνα σχοινὶ στὸ κλαδί κι’ ὁ ἄρρωστος
κρεμιέται μὲ τ’ ἀριστερὸ χέρι στὸ σχοινὶ καὶ τὸν σκουντάει ὁ γερός
τρεῖς φορὲς.

“Υστερα κατεβαίνει καὶ πιάνε παρὰ πέρα, ὁ ἄρρωστος βάζει μπρὸς τὸ
ἀριστερὸ πόδι κι’ ὁ ἄλλος κόβει μὲ τὸ μαχαῖρι τὸ χῶμα γύρω ἀπ’ τὸ πόδι
καὶ τὸν ρωτᾷει τρεῖς φορὲς:

— Τί κόβεις;

— Τὴν σπλήνα κόβω.

“Ἐπειτα αὐτὸς πού κάνει τὴ γητεία πέρνει τὸ χῶμα πού ἔκοψε μὲ τὸ
μαχαῖρι γύρω ἀπ’ τὸ πόδι τ’ καὶ λέγ’ τρεῖς φορὲς:

“Ὅπως βγάζω αὐτὸ τὸ χῶμα, ἔτσι νὰ βγῆ ἡ σπλήνα,

ὅπως ξεραίνεται τὸ χόρτο, νὰ ξεραθῆ ἡ σπλήνα.

“Ὁ ἄρρωστος πέρνει τὸ χῶμα καὶ τὸ βάζει μέσα στὴ γωνιά καὶ θερα-
πεύεται.

“Ἡ γητεία γίνεται στὸ σώμα¹⁾ τοῦ φεγγαριοῦ Πέμπτη καὶ Σάββατο
κι’ ἄλλη Πέμπτη καὶ Σάββατο τοῦ ἰοῦ φεγγαριοῦ νὰ μὴν βρῆ τὴν
ἀρρώστια.

1) Στὸ τέλος.

Καστανιές

161. *Νὰ μὴ βγάξης σπυριά.*

“Όταν βροῖσκεις τῆς χελώνας ἀβγά τὰ τηγανίζεις καὶ τὰ τρώς. Εἶναι
καλό, δὲν κολνᾷς καὶ δὲν βγάξεις σπυριά.

Καστανιές

163. *Για τὸ μὲν δ’ καὶ τὸ σπυριά*

Ψήνε καλά τὸ κρομμύδι στὴ χόβολη, ὕστερα, βάζνε μέσα στὸ κρομ-
μύδι λίγη στάχτη καὶ ζάχαρη καὶ τὸ βάζνε πάνω στὸ σπυριὶ γιὰ ν’ ἀ-
νοῖξ’. “Ἀπέκειο²⁾ σὰν ἀνοῖξ’, ψήνε κρομμύδι βάζνε μόνη ζάχαρη καὶ περνάει.

Καστανιές

168. *Διὰ τὸν β’ πρηνή (Δύσαντα)*

Πέρνεις ἄλειμμα τοῦ μπουτιοῦ³⁾ τῆς καμήλας ἔπο μέσα τὸ κόκκαλο,
τὸ ἀλείφεις στὸ στήθος ἀντίκου στὴ φωτιά κι’ ἀπὸ πάνω βάζεις ἓνα
κομμάτι φανέλλα. Αὐτὴ γίνεται σὰν μουσαμάς καὶ μὲ τὰ κείνο περνάει
τὸ ἄσθμα. 5) Α. Τ. Τὰ ὀπίσθια πόδια.—

Καστανιές

174. *Σὲ τοῖμπημα φιδιοῦ.*

α’

“Ἄμα φίδι τοῖμπαγε τὸν ἄνθρωπο ἢ καὶ ἀγελάδα, ἔπερναν φουντοκό-
φυλλα, τὰ ἔβραζαν μὲ τὸ γάλα καὶ τᾶβαζαν ἀπάνω κατάπλασμα καὶ
περνοῦσε.

Καστανιές

182. *Γιὰ τὸν φ’ πρηνή*

Τὶς παπαροῦνες, τὰ κόκκινα φύλλα¹⁾ τὶς στίβεις λεμόνι, τὶς ξαστρι-
ξεις²⁾ καὶ τὶς πίνεις γιὰ τὸν φόβο.

1) Τὰ πέταλα.—2) Τὶς ἀπίνεις ἔξω στὰ ἄστρα

Καστανιές

